

tűzhely a Fekete-teremben, a betonjárda mellett. Ez utóbbi nagy részét gödör ásásakor tönkretették. Megmaradt részének és környezetének régészeti feltárása – megelőzendő a további pusztulást – nagyon fontos feladat. Itt radiokarbon kormeghatározásra alkalmas minták vételére is számíthatunk. Ezenfelül a tűzhely maradványa feltárás után a barlang látogatói számára látványosan bemutatható is lenne.

A kultúrrétegek, tűzhelyek és cölöplyukak helyét digitális térképen rögzítettük, azokat rajzban és fotón (mintegy 800 digitális és több száz hagyományos felvételen) is dokumentáltuk. Munkánk során egyéb érdekességekre is bukkantunk: becseppkövesedett őskori edényekre és csontkupacokra, továbbá cseppkövek belsőjében koromcsíkokra.

Munkatársak: Csengeri Piroska (Herman Ottó Múzeum), Markó András (MNM), Ernyey Katalin (Kulturális Örökségvédelmi Hivatal) régészek, Holl Balázs, Marton Ádám informatikusok (MNM), Mersdorf Zsuzsanna régészhallgató (ELTE Régészettudományi Intézet).

REZI KATÓ GÁBOR

189. Mosonmagyaróvár, Erzsébet tér 11–12.

(Győr-Moson-Sopron megye) Á

Mosonmagyaróvár mosoni részének központjában üzletházakat terveztek építeni. A régészeti feltárást a kora Árpád-kori ispáni vár közelsége indokolta.

A tér az ispáni vártól ÉK-re fekszik, árkanak feltételezhető sarkától kb. 20 m-re. Közvetlenül a tér D-i oldalában áll az a kicsi, Nepomuki Szent János tiszteletére szentelt kápolna, amely a mosoni néphagyomány szerint a középkori plébániatemplom helyén épült fel. Bár ásatás híján azt igazolni nem tudjuk, de mivel a kápolna építéskor már állt egy másik kápolna, szintén az új plébánia közvetlen közelében és ennek, a kis kápolnának semmilyen kifejezett többlet funkciója nincs, elképzelhetőnek tartjuk, hogy valóban egy szakrális emlékhely lehet. Ásatásunk során adatokat reméltünk a mosoni suburbium épületeiről, illetve a mezőváros szerkezetéről.

Bár nagyméretű kutatóárkunkban több Árpád-kori objektum is előkerült, ezek jellege (árkok, gödrök, cölöplyukak) nem ad támpontot a jobb megismeréshez. Az újkori építkezések (a kutatóárkunkban két újkori kút, illetve egy újkori kovácműhely is előkerült) átvágták és jórészt megsemmisítették a középkori maradványokat.

Az ásatást tovább nehezítette, hogy a telek mellett piac működik, ahonnan nagy mennyiségű szemét került területünkre, többször rongálták objektumainkat, kincskereső is látogatták az ásatást. Emellett hatalmas esőzések és árvíz akadályozta munkánkat.

Az ásatáson részt vett Winkler Mónika régészhallgató (ELTE).

ASZT ÁGNES

190. Mosonmagyaróvár, Soproni utca 12.

(Győr-Moson-Sopron megye) Á

A mosoni városrész revitalizációjához kapcsolódóan több feltárást végezhetünk az ispáni vár tövében. Ezúttal a tavalyi Iskola utcai ásatási telkünkkel (ahol a vizesárok egy szakaszát sikerült dokumentálnunk) közvetlenül szomszédos, attól D-re fekvő telken kutathattunk.

A telek kívül esik a váron, a suburbium területének egy részét fedi. Az utcából ismert többek között egy középkori templomszentély, amit feltételezünk az esperesi templommal azonosított Pusztai Rezső.

Ásatásunk során egy 6×20 m alapú kutatóárkot jelöltünk ki. A kutatóárkokban településobjektumot nem találtunk, ám nagy mennyiségben került elő 12–13. századi kerámia, illetve egyéb kisleletek, amelyek közül ki kell emelni egy lófej formájú, finoman iszapolt, redukált égetésű, polírozott felületű aquamanile töredéket.

Az ásatáson részt vett L. Szikora Eszter segédrestaurátor.

ASZT ÁGNES

191. Mosonmagyaróvár, Újudvar, Új Törés

(Győr-Moson-Sopron megye) Ró

2002. február 19-én Németh Alajos, a Múzeumbarát Egyesület elnöke értesítése nyomán a helyszínen megbizonyosodtunk arról, hogy az Újudvar IV. állami gazdaságtól D-re fekvő szántóterületen római telepjelenségek (nagy mennyiségű kerámia, építési törmelék) található, feltehetően egy késő római villagazdaság maradványai. Évekkel korábban itt egy avar kisszívveget is találtak, amit Tomka Péter dokumentált. Temetőt ezért feltételezünk a helyen. A lelőhely jelenleg nem közvetlenül veszélyeztetett, hiszen mezőgazdasági művelés folyik rajta, de a műtrágyázás során földbe jutott anyagok károsan hatnak a sekélyen fekvő fémleletekre.

ASZT ÁGNES

192. Mosonszentmiklós, Gyártelep

(Győr-Moson-Sopron megye) B, Á

A területen egy magánépítkezéshez kapcsolódó közmű-árok kialakítása során régészeti objektumok előkerülésével számolhattunk, hiszen a Béke úton fekvő telek közvetlenül határos a két évadon át kutatott „Gyepföldek” nevű lelőhellyel.

A 2002 őszi végzett feltárás során 33 objektumot dokumentáltunk, illetve bontottunk ki. Ezek zöme kora bronzkori (Makó kultúra) horizonthoz köthető, de kisebb számban a 12. század második felében megtelepedett Árpád-kori faluhoz tartozó telepjelenségek is előkerültek.

Az ásatás legfontosabb eredménye, hogy sikerült dokumentálnunk egy komoly árokrendszert, amelynek árkai ÉNy-DK irányúak, egymástól 50–100–150 cm-re fekszenek, 350–380 cm szélesek, mélységük átlagban fél

méter. Feltételezhető, hogy ez az árokrendszer határolja az ovális alakú dombon fekvő lelőhelyünket Ny felől. Jelentősége, hogy ismételten igazoltuk, a Makó kultúra népe nem kizárólag vándorló-nagyállattartó életmódot követett, hanem hosszabb idejű megtelepedésükkel is számolnunk kell.

ASZT ÁGNES

193. Mórahalom határa

(Csongrád megye) Sza, A, Á

2002-ben a MOL Rt. gázvezetéképítési beruházást kezdett Csongrád megye DNy-i felén, Ásotthalom és Mórahalom térségében. Az Ásotthalom-Észak gyűjtőállomás bekötése az Ásotthalom-Algyő gázvezetékbe program összesen hét (Mórahalom 18., 20., 23., 24., 69., 72., 73.. lh. In: Szilágyi Anna: *Mórahalom régészeti topográfiaja és településtörténete*. Kézirat. MFM RégAd: 2204-98; a lelőhelyek neve az ott használt formában szerepel) régészeti topográfiai lelőhelyet érintett Mórahalom város közigazgatási területén. Az építkezést megelőző régészeti feltárást 2002. május 13–31. között, illetve 2002. október 31-én a szegedi Móra Ferenc Múzeum végezte. A nyomvonal hét szakaszán folytatott ásatás során összesen 1242 m² területet tártunk fel, amelyről 72 régészeti objektum és 442 lelet vált ismertté, döntő többségében a népvándorlás korból (ásatási dokumentáció: MFM RégAd: 3715-2002, 3716-2002; fotódokumentáció: MFM Fotótár: 5122–5299; leletanyag: MFM RégGyűjt: 2002.16.1–442).

Mórahalom 18. lh. (IV. körzet, Molnár-tanya): A lelőhely a várostól 2 km-re D-re található, a IV. körzet É-i részén, a Csipak-semlyéktől Ny-ra, az egykori Egyetértés TSz épületétől 500 m-re DNy-ra. A lelőhelyen 1997. március 10-én a szegedi Móra Ferenc Múzeum részéről régészeti terepbejárást végző Szilágyi Anna ezen a helyen felszíni telepnyomot lokalizált, amelyről őskori, avar kori és Árpád-kori kerámialeletek kerültek elő. A lelőhelyen 2002. május 16–17. és 27-én végeztünk megelőző feltárást (ásatási dokumentáció: MFM RégAd: 3715-2002, 3716-2002; fotódokumentáció: MFM Fotótár: 5122–5140). Összesen nyolc objektumot tártunk fel 123 m² felületen, amelyből leletanyag nem került elő. A szelvény környékén, a szántott felszínen számos Árpád-kori kerámiatöredéket találtunk, ezek alapján feltételelesen erre a korra keltezhetjük a megkutatott teleprészletet.

Mórahalom 20. lh. (IV. körzet, Csipak-semlyék): A lelőhely a várostól 1,4 km-re D-re található, a IV. körzet É-i részén, a Madarásztói-főcsatornától 400 m-re É-ra, és az Ásotthalom, Kissor közötti műúttól 230 m-re D-re, egy É-D-i irányú keskeny földhátan. 1995. november 11-én Szilágyi Anna ezen a helyen felszíni telepnyomot lokalizált, amelyről őskori és avar kori kerámialeletek kerültek elő. A lelőhelyen 2002. május 16–17. és 27-én végeztünk megelőző feltárást (ásatási dokumentáció: MFM RégAd: 3715-2002, 3716-2002; fotódoku-

mentáció: MFM Fotótár: 5141–5166). Összesen kilenc objektumot tártunk fel 110,4 m² felületen, amelyből leletanyag nem került elő. A szelvény környékén, a szántott felszínen avar kori kerámiatöredékeket találtunk, ezek alapján feltételelesen erre a korra keltezhetjük a megkutatott teleprészletet.

Mórahalom 23. lh. (IV. körzet, Ásotthalom, Kissori út III.): A lelőhely a várostól 1,1 km-re D-re található, a IV. körzet É-i részén, az Ásotthalom–Kissor közötti műúttól 100 m-re D-re egy mély fekvésű területen. 1996. november 10-én Szilágyi Anna ezen a helyen felszíni telepnyomot lokalizált, amelyről őskori, szarmata kori és Árpád-kori kerámialeletek kerültek elő. A lelőhelyen 2002. május 15–22. és 27–28. között végeztünk megelőző feltárást (ásatási dokumentáció: MFM RégAd: 3715-2002, 3716-2002; fotódokumentáció: MFM Fotótár: 5167–5173). Összesen tizenkét objektumot tártunk fel 122 m² felületen, amelyből leletanyag nem került elő. A szelvény környékén, a szántott felszínen számos szarmata kerámiatöredéket találtunk, ezek alapján feltételelesen erre a korra keltezhetjük a megkutatott teleprészletet.

Mórahalom 24. lh. (IV. körzet, Ásotthalom, Kissori út IV.): A lelőhely a várostól 1,4 km-re D-re található, a IV. körzet É-i részén, az Ásotthalom–Kissor közötti műúttól 300 m-re D-re, egy mély fekvésű területen. 1996. október 5-én Szilágyi Anna ezen a helyen felszíni telepnyomot lokalizált, amelyről őskori és szarmata kori kerámialeletek kerültek elő. A lelőhelyen 2002. május 15–17. és 28-án végeztünk megelőző feltárást (ásatási dokumentáció: MFM RégAd: 3715-2002, 3716-2002; fotódokumentáció: MFM Fotótár: 5174–5188). Összesen öt objektumot tártunk fel 143 m² felületen, amelyből leletanyag nem került elő. A szelvény környékén, a szántott felszínen számos szarmata kerámiatöredéket találtunk, ezek alapján feltételelesen erre a korra keltezhetjük a megkutatott teleprészletet.

Mórahalom 69. lh. (III. körzet, Gácsér-dűlő): A lelőhely a várostól 1 km-re DNy-ra található, a Gácsér-dűlőt átszelő csatorna Ny-i magaspártján. 1996. október 24-én Szilágyi Anna ezen a helyen felszíni telepnyomot lokalizált, amelyről szarmata és avar kori, valamint Árpád-kori kerámialeletek kerültek elő. A szántással erősen bolygatott lelőhelyen 2002. május 15–16. között végeztünk megelőző feltárást (ásatási dokumentáció: MFM RégAd: 3715-2002, 3716-2002; fotódokumentáció: MFM Fotótár: 5189–5200). Összesen négy objektumot tártunk fel 104,25 m² felületen, amelyből leletanyag nem került elő. A szelvény környékén, a szántott felszínen számos szarmata kerámiatöredéket találtunk, ezek alapján feltételelesen erre a korra keltezhetjük a megkutatott teleprészletet.

Mórahalom 72. lh. (III. körzet, Gácsér-dűlő, Balogh-tanya 20. sz.): A lelőhely a várostól 0,8 km-re DNy-ra található, a Gácsér-dűlőt átszelő csatorna Ny-i magaspártján. 1996. szeptember 25-én Szilágyi Anna ezen a helyen felszíni telepnyomot lokalizált, amelyről szarma-